

Vårt Laxå

EN TIDNING FÖR DIG SOM BOR I LAXÅ KOMMUN #2/2014

**Benjamin
utmanar
sitt minne**

Sidorna 4-5

**Vind sätter
snurr mot
miljömålen**

Sidorna 6-7

Hopp om samverkan

Som nyvalt kommunalråd vill jag presentera mig själv. Det blir säkert fler ledare i Vårt Laxå där jag skriver om kommunens utmaningar, visioner och beslut.

Jag är född i Frånö utanför Kramfors 1953, där morfar gick i första ledet i "Ådalskravallerna" 1931, upp vuxen utanför Söderhamn, studerade på lärarhögskola i Härnösand och har sedan dess både arbetat som lärare, varit engagerad inom en kristen ungdomsorganisation och bott på Cypern under ett år.

Vår familj flyttade till Laxå strax innan jul 1985. Här engagerade jag mig politiskt 1988. Sedan dess har jag varit oppositionspolitiker i Laxå samtidigt som jag arbetat som lärare, främst i Rölfors skola.

Det politiska tog mer och mer tid så jag har varit tjänstledig under några år för att vara ombudsman för mitt parti samtidigt som jag var engagerad inom Regionförbundet och landstinget, främst inom kollektivtrafik och infrastruktur. Jag är gift med Ruth och våra fyra barn är sedan länge utflugna och bor tyvärr inte i kommunen.

Jag hoppas att framtiden för Laxå kommun ska vara ljusare än den tid som varit, vi har mycket att "ta igen". Så jag hoppas att samverkan mellan oss i politiken och kommunens befolkning blir ett honnörsord för vår kommun.

Bo Rudolfsson
kommunstyrelsens
ordförande (KD)

Mirfat Khallouf i katedern igen efter bomben mot hennes skola i Syrien för drygt ett år sedan. Nu på Centralskolan i Laxå.

Läraren Mirfat hittade hem på Centralskolan

Det var när bomben fällts över hennes skola som hon beslutade sig för att fly med sin familj. Nu är hon hjälplärare i den förberedande klassen för nyttillkomna barn på Centralskolan i Laxå.

Mirfat Khallouf tänkte inte fly, men flygattacken över skolan utanför Damaskus i Syrien där hon var rektor förändrade allt.

– Jag glömmer aldrig uttrycket i barnens ögon!

Flykten ändade i Sverige och Laxå där hon bor med sin man och tre barn sedan december förra året.

– Jag gick på SFI i Hallsberg och hörde om kurskamrater som hittat praktik på olika arbetsplatser och tänkte att jag skulle lära mig svenska fortare om jag hittade ett arbete.

Samtidigt sökte Annemo Johansson, speciallärare och samordnare för förberedelseklassen 7–9, den klass på Centralskolan där nyanlända barn först hamnar, med ljus och lyfta efter utbildade lärare som kunde de nya elevernas språk, arabiska, tigrinja och dari.

– Genom kommunens flyktingsamordnare Åsa Löfvenhaft fick jag kontakt med Mir-

” Jag har lärt mig så otroligt mycket sedan jag började! Att öva svenska i praktiken ute i arbetslivet är något helt annat än att sitta på skolbänken.

fat och det var ett lyckokast!

Mirfat Khallouf gör sedan två månader praktik som lärare på skolan. Hon stannar terminen ut och hoppas på en fortsättning. Samtidigt studerar hon för att bli klar med grundvux-utbildningen i svenska.

– Jag har lärt mig så otroligt mycket sedan jag började! Att öva svenska i praktiken ute i arbetslivet är något helt annat än att sitta på skolbänken.

Annemo Johansson är imponerad över hur snabbt hennes nya kollega satt sig in i förhållandena på en svensk skola och även fått flyt i språket.

– Vi lär oss av varandra!

Förstasidesbilden:

Benjamin Kumlin i klass 7 A tränar sitt arbetsminne med hjälp av Robomemo, en metod som Centralskolan i Laxå är ensam om. Här erbjuds alla barn som börjar sjuan träning och de flesta tackar ja.

Vårt Laxå

Tidning utgiven av Laxå kommun

Ansvarig utgivare: Harry Lundin.

Redaktionskommitté: Clara Ericson, Anna Eriksson, Mats Fransson, Harry Lundin.

Produktion: Axelsson & Jansson Media AB, text och foto, EC Media AB, layout och redigering.
Tryck: Laxå Tryckeri.

Kontakt: Laxå kommun, Postgatan 2–4, 695 80 Laxå, tel: 0584-47 31 00, hemsida: www.laxa.se
Nästa nummer utkommer i april.

Intensivt bygge ger ny skola till våren

Oktober blev en verklig flyttmånad för skolan i Laxå kommun. Nästan ett helt skolhus flyttades från Hasselfors för återuppstå intill Centralskolan i Laxå.

Det hela började med ett politiskt beslut i våras för att följas av en beställning på skolflytt som Laxå kommunfastigheter fick i juni. Arbetena startade i början av oktober. Då färdigställdes förskolan i Hasselfors med plats för 25 barn. Inflyttning i de nya lokalerna skedde vecka 43 samtidigt som entreprenören NCC startade arbetet med att koppla loss de 15 moduler av skolan som skulle flyttas till Laxå.

I början av november var det dags för transport och huskropparna forslades på stora trailers till Centralskolan där de sattes på plats på den förberedda grunden tillsammans med sex nya moduler.

– Skolbygget är ett omfattande projekt med olika arbetsfaser som ska löpa i varandra, säger Olof Nilsson, teknisk förvaltare

Skolmodulerna är på plats i Laxå. Nu pågår arbeten till i maj 2015 då den nya skolan kan tas i bruk.

på Laxå kommunfastigheter, som fått uppdraget av kommunen att genomföra bygget av den nya skolan. Samtidigt som arbetena pågår i Hasselfors har grundläggningsarbetena färdigställt i Laxå dit fjärrvärme också dragits.

– Vårt uppdrag är att skapa en 1–5-årsverksamhet i Hasselfors och en skolbyggnad i Laxå innehållande förskola och skola för årskurserna 1–3 inklusive en skolförberedande klass.

Laxå kommunfastigheter genomför skolbygget med

I mitten av oktober flyttade förskolan Junibacken med plats för 25 barn in i sin del av före detta skolan i Hasselfors.

NCC och Berlins bygg i Laxå som entreprenörer. I arbetena ingår även att handikappanpassa allaktivitetshuset vid

Centralskolan. Den nya skolan ska stå klar i maj 2015 och kostnaden för hela projektet är 22 miljoner kronor.

Ny taxibas på von Boijgatan

⇒ Tre taxibolag har valt Laxå som bas för sina turer i länet.

Sedan skolstarten i mitten av augusti har Taxi-Team AB, Knarsta åkeri AB och Charterbuss i Örebro AB utgått med sina skolbusturer från sitt nya kontor i Laxåhems lokaler på von Boijgatan i Laxå.

– Vi har ansvar för skolskjutsar i Laxå, Nora och Ljusnars-

bergs kommuner och vi kör även sjukreselinje och närtrafik i Laxå, säger Torbjörn Persson, Taxi-Team.

De tre bolagen är underentreprenörer till Örebro läns taxi AB och kör i hela länet.

– Lokaliseringen av vår bas till Laxå blev idealisk. Här finns samlingsrum, bentry och kontor och dessutom bra uppställningsplatser för våra bilar.

Taxi-Teams gäng på von Boijgatan 18: Från vänster Elisabeth Birath, Thomas Maltvik, Christer Andersson, Jennie Dhaouadi, Hans Alm, Jalal Dabestani, Torbjörn Persson och Beryn Fransson.

Säkrare skolskjuts

⇒ Fyra bussar på rad får plats

vid den nya bussangöringen vid Centralskolan när skolskjutsarna lämnar av och hämtar eleverna. Det

Säkrare bussangöring vid Centralskolan.

är i samband med bygget av den nya skolan som trafiken letts om för att förbättra säkerheten.

Robomemo! Det är ett gott exempel som Laxå kommun vill visa upp när ett EU-nätverk som arbetar för att hitta bättre vägar för att inkludera funktionsnedsatta i samhället, kommer på studiebesök i maj nästa år.

Laxå värd för EU-nätverk

Hur ska människor med funktionsnedsättning inkluderas bättre i samhället? Det är en fråga som söker sitt svar över landsgränser.

När Laxå kommuns tyska vänort Grevesmühlen bjöd in till medverkan i EU-projektet In-Town.eu tackade Närkekommunen ja.

– Det är ett spännande projekt som kom till vår kännedom genom ett besök som kommunledningen i Laxå gjorde i Grevesmühlen i augusti 2013, säger Ronny Johansson, projektledare, före detta kommundirektör i Laxå.

Tanken är att bygga ett nätverk där deltagarna tar del av varandras erfarenheter kring hur man arbetar med inklusion.

Fem länder ingår i projektet: Tyskland (orterna Grevesmühlen och Ahrensborn),

Polen (Grzmiąca), Portugal (Loures) Ungern (Nagyvarod) och Sverige (Laxå kommun).

– Vi har haft två nätverksträffar, en i Grevesmühlen om temat inklusion och en i Ungern, där vi tittade på hur människor med funktionsnedsättning kan utöva sport tillsammans med alla andra.

Den 6–10 maj 2015 är det Laxå kommuns tur att vara värd för de 50–60 personer som ingår i nätverket.

– Då koncentrerar vi oss på hur vi ska införliva funktionsnedsatta på samma villkor i undervisning och kultur.

Besöket förbereds nu av projektgruppens nio ledamöter: Ronny Johansson, Therese Magnusson, Petra Söderström, Eva Eriksson, Annette Gustafsson, Mikael Loiske, Ulla-Britt Pettersson, Tero Brandt och Madeleine Larsson.

Gänget som förbereder besök av In-Town.eu: Från vänster Ronny Johansson, projektledare, Tero Brandt, ungdomsledare i Svenska kyrkan, Petra Söderström, arbetshandledare/dagcenter, Mikael Loiske, ABF, Therese Magnusson, politiker/ABF kultur och Eva Eriksson, arbetshandledare kommunens dagcenter.

Övningen förbereds i datasalen. Lugn och ro är nödvändigt.

Ny metod tränar

Tretton elever i årskurs 7 i Centralskolan bänkar sig vid datorerna i datasalen. Nu följer 45 minuter av total koncentration när ungdomarna ska utmana sig själva i Robomemo, en världsunik metod att träna arbetsminnet och som har tillämpats vid Centralskolan i fem år.

Det är mörkt i salen och specialläraren Lars Johansson håller i gruppen med trygg hand, betonar vikten av att vara tyst och inte störa sin bänkgår. Eleverna loggar in. Lugn och ro är förutsättningen för att övningarna ska lyckas.

– Arbetsminne är förmågan att hålla information i huvudet under en kort stund och använda den informationen i

tänkandet, säger Lars Johansson.

Barn och ungdomar med nedsatt arbetsminne har svårare att lära sig saker. Men det fantastiska är att det går att träna upp! Det kan alla göra och ha

Lars Johansson.

nytta av oavsett ålder, oavsett om man har problem med läs- och skrivsvårigheter, eller är normal- eller högrepresterande.

Det har Lars Johansson erfart efter att ha tränat 320 elever i Robomemo i Laxå kommun. Som speciallärare är han ansvarig för den inledande screening som elever som börjar sjunde

Det är jobbigt men roligt att träna Robomemo, tycker Benjamin Kumlin i klass 7A.

” Arbetsminne är förmågan att hålla information i huvudet under en kort stund och använda den informationen i tänkandet.

arbetsminnet hos sjuans elever

klass i Centralskolan genomgår för att fånga upp vilka som behöver extra stöd.

– Jag var först skeptisk när jag hörde talas om metoden 2001, men blev mer och mer intresserad av att testa den, vilket jag gjorde först med en elev i ett pilotprojekt. Resultaten var fantastiska.

Följande termin tränade fyra grupper med sammanlagt 30 elever. Resultat: koncentrationen och lugnet hos eleverna blev bättre liksom betygen!

Nu erbjuds alla elever som börjar sjuan att delta. 95 procent gör det.

– Jag bjuder in via ett brev till föräldrarna och de flesta tackar ja.

Arbetsminnet är viktigt för att komma ihåg instruktioner,

huvudräkning, att läsa och skapa sammanhang i en text, problemlösning, hålla fokus, tidsuppfattning, planera, organisera och strukturera vardagen.

Robomemo är en ansträngande övning som omfattar 30-50 minuters träningspass varje dag under fem veckor. Eleverna utmanar sin egen förmåga till det yttersta och genomför åtta övningar med 15 försök på varje. En sifferkombination visas på datorskärmen som eleven ska minnas och knappa in. Övningarna har olika utseende, vid en del övningar både ser och hör man uppgiften, i andra hör alternativt ser man uppgiften. Ibland ska man memorera siffrorna baklänges och ibland rör de sig runt en skiva.

Svårighetsnivån anpassas automatiskt efter elevens förmåga så att arbetsminneskapaciteten täjns.

– Det är jobbigt för dem! De slår alltid nya rekord och på vägen dit går de in i två mentala väggar under en övning. Då gäller det att kämpa och vi har skrivit kontrakt att de ska göra vad de kan och jag coacha dem så gott jag kan.

Men även om eleverna är trötta efter en övning ger träningen effekt direkt genom bättre prestationer i skolan.

– Vi tycker att Robomemo är ett fantastiskt arbetsredskap, säger Susan Kumlin, mamma till Benjamin, som deltagit i en träningsomgång redan i årskurs tre. Det är en jättebra möjlighet för våra barn. Vi har haft en äldre son som också deltagit

och det utvecklade honom väldigt mycket.

Centralskolan i Laxå är den enda skolan i Sverige och förmodligen i världen där alla elever erbjuds denna arbetsminnesträning. Därför har Lars Johansson samarbetat med Torkel Klingberg på Karolinska institutet, professor i kognitiv neurovetenskap. Han har använt 150 träningar från Laxåeleverna i sin forskning om hjärnans utveckling under barndomen och hur den påverkas av träning.

Lars Johansson var också nyligen gästföreläsare på Specialpedagogiskt forum där han berättade om hur de elever i Laxå som deltagit i Robomemo under fem år lyft sin arbetsminneskapacitet med i genomsnitt 30 procent.

Vind-el för Google från medeltida gård

Svisch... svisch... svisch... svisch... låter det mellan bergknallarna i Tivedsskogen vid Undens strand.

Det är ruggig höstdag och vinden tjoar i talltoppar och vindkraftverk och de 50 meter långa vingarna 95 meter upp i luften snurrar med god fart.

Här, på Rävfall, Laxå kommuns första vindkraftpark, produceras el till Google under tio år. Sju vindkraftverk som togs i drift i augusti genererar nu vart och ett cirka sex miljoner kilowattimmar varje år. Allt för att sökmotorjätten på nätet ska kunna leverera tjänster till världens befolk-

ning enligt sin miljövänliga energipolicy.

Fyra av dem ligger på Ramsnäs gårds ägor med anor från den heliga Birgittas dagar. Det första dokumentet som finns kring gården härrör från 1352, men rester finns här av en fornborg från 900-talet.

– Vi började fundera på att sätta upp ett eget vindkraftverk för åtta år sedan, säger Christofer Carlander på Ramsnäs gård.

Efter kontakter med Eolus Vind AB växte ett mer omfattande projekt fram. Så kunde Laxås första vindkraftpark anläggas med fyra verk på Ramsnäs ägor och tre på in-

tilliggande skogsfastigheten Sveaskog.

– För Eolus del innebar verken investeringar på en kvarts miljard. De byggdes upp på sju månader och en rad entreprenörer, bland annat lokala maskinägare fick jobb med att bygga sex kilometer vägar över stock och sten i skogen. Vi arrenderar ut marken.

När vindmöllorna restes var många nationaliteter arbetskraft: tyskar, polacker, danskar, svenskar och österrikare.

– Vi fick inte gå intill av säkerhetsskäl, men vi kunde se i kikaren från gården hur tornen restes och rotorbladen kom på plats.

Fräsebäcken välkomnar Undens öring

Nu har öringen i Unden fått över 10 000 kvadratmeter större lekkyta. Det har skett genom att vandringshindren tagits bort i nedre loppet av Fräsebäcken mellan sjöarna Stora Trehörningen och Unden. Det är de gamla dammarna som hindrat fiskarna från att vandra uppströms i systemet. Under förra året revs dammarna ut. Arbeten med att förbättra miljön för fiskyngel har fortsatt i år. I den nedre dammen, där fallhöjden är 2,3 meter, har en tröskel och en mellanpelare röjts undan och vattenvägen har planerats med sten, block och grusmaterial för att få en naturlig vattenström.

Vid Kvarndammen har den ursprungliga vattenfåran återställt genom att den dämmande tröskeln och luckan rivits ur och därmed skapat en

Fritt fram för öring i Fräsebäcken.
Foto: Sydnärkes miljöförvaltning

bra miljö för lek och uppväxt för öringen. För att klara av höglödena har ett dike grävts bredvid.

Även vid sågverket har stentröskeln tagits bort och rensningar i bäckfåran mellan

Sågdammen och Kvarndammen ökar förutsättningarna för bra lekbedingungen.

Vid Sågdammen har en naturlig strömvattenmiljö skapats genom att två trösklar avlägsnats och vattenvägen tillrättalagts med sten, block och grusmaterial.

Åtgärderna kostar 700 000 kronor, men inga löpande kostnader för drift och underhåll krävs framöver eftersom den naturliga åfåran har återställts. Medlen kommer via länsstyrelsen från Naturskyddsföreningens Bra miljövals-fond, där vem som helst som vill förbättra vattenmiljön kan söka pengar. Markägaren svarade för arbetena. Även Undens fiskevårdsförening engagerade sig i projektet.

Vindsnurrorna producerar cirka sex miljoner

Vinden en väg till miljömålen

I Laxå kommuns miljömål står att kommunens klimatpåverkan ska minska med 25 procent till 2020 jämfört med 2009.

– Här passar vindkraften in, en ren energikälla som främjar miljön och medverkar till att vi når klimatmålet, säger Rolf Wedding, miljöchef på Sydnärkes miljöförvaltning sedan den 1 januari i år.

Rolf Wedding, Sydnärkes miljöförvaltning.

– Strävan är att vår generation ska ha löst de stora miljöproblemen och lämna över en bättre värld till nästa, fortsätter han.

Vägen dit går genom att arbeta mot mål, nationella, regionala och lokala.

– Vi har 16 nationella miljö kvalitetsmål, bland andra begränsad klimatpåverkan, rikt växt- och djurliv, frisk luft, giftfri miljö, bra grundvatten.

I april 2013 beslutade kommunfullmäktige i Laxå om lokala miljömål. De är upp-

delade i övergripande mål som ska uppnås senast 2020/2021 och detaljerade miljömål som ska uppnås på vägen till det övergripande målet.

Klimatmålet har kommunen jobbat aktivt med en längre tid. Mellan 2009 och 2012 har koldioxidutsläppen minskat i kommunen med 5,9 procent enligt beräkningar hämtade från den nationella emissionsdatabasen.

För att säkert uppnå slutmålet på 25 procent har ett så pass tufft detaljerat miljömål satts som att kommunen ska minska koldioxidutsläppen med fem procent per år.

FAKTA

Andra lokala miljömål:

- att ängsmarken har ökat minst tre hektar 2016 jämfört med 2013
- att minska skadligt utsläpp från vedeldning med 50 procent till 2017
- att 200 meter vandringsvägar i vattendrag till Uden frigörs senast 2015
- att samtliga förskolor har tillgång till skugga på lektyr senast 2015.

Läs om alla lokala miljömål på www.sydnarke.se/miljomal

Hållbarhetsmessa avslutade Framtidsveckan

⇨ Under vecka 40 arrangerades Framtidsveckan i Örebro län. I Laxå kommun avslutades veckan med en hållbarhetsmessa i Laxå-hallen. Ett hundratal besökare var på plats och kunde bland annat hitta inspiration till olika former av återbruk, köpa återbrukade saker och second hand-kläder, få information om solels-lösningar och provköra miljöbilar. Bland de 14 utställarna fanns

också Centerpartier, Miljöpartiet, Socialdemokraterna, Laxå kommun och Naturskyddsföreningen, som alla berättade om vad de gör för att skapa en hållbar framtid.

På www.framtidsportalen.se kan du läsa mer om vad som händer under Framtidsveckan i Örebro län. Där finns också information om solels-lösningar och aktiviteter och evenemang med fokus på en hållbar framtid.

En portal för Finnerödja

60 olika förslag kom in när Projektgruppen Finnerödjas utveckling och framtid samlade in goda idéer för bygdens väl i höstas.

En av dem var: Vi startar en gemensam hemsida för förenings- och näringsliv i Finnerödja med omnejd!

Ett bidrag från Mellansjölandet Leader underlättade starten, där projektgruppen tog expertis till hjälp i form av webbyrån Webino i Laxå.

– Vi fick hjälp med upplägget av portalen och dessutom utbildning av fem administratörer som ska sköta den, säger Sara Pettersson, aktiv föreningsmänniska i Finnerödja.

Portalen, som nu fylls med innehåll, har en evenemangskalender och ett formulär där man kan anmäla sin förening eller sitt företag i det register som nu läggs upp på sidan.

– Vi välkomnar alla i Finnerödjakrakten att finnas med, säger Maud Pettersson, Finnerödjabo och aktiv för bygdens väl. Liksom att vi gärna ser att företag länkar sina hemsidor till portalen.

Tanken med www.finnerodjaportalen.se är att medverka till ett gediget informationscentrum där man kan hitta var man kan äta och bo och få veta mer om fritidsevenemang och olika aktiviteter.

“Välkomna till Finnerödjaportalen”, hälsar Sara och Maud Pettersson, båda aktiva i arbetet med nya hemsidan.

Så här gör man! Simon Foss, Noel Hartman-Lantz, Melinda Nordin, Franz Höfig, Alice Larsson, Christofer Carlander, Saga Andersson, Julia Larsson, Rasmus Gustafsson, Jocelyn Lindblad får en lektion av bokbindaren Lena Hällzon hur man gör en bok som kan läsas från fyra håll.

Bindning av japansk stjärna.

Melinda Nordin får instruktion av bokbindaren Lena Hällzon.

Keramik – endast fantasin sätter gränser.

Klass 4A binder en bok

En bok som man kan läsa från fyra håll. Det finns väl inte?

Jo, man kan till och med göra den själv!

Det vet numera klass 4A i Centralskolan i Laxå. Med hjälp av bokbindare Lena Hällzon har de redan gjort två anteckningsböcker i japanskt bokbinderi, en enklare avlång och en mer komplicerad som hålls ihop med ett snöre. Dessutom har de gjort en stjärna av papper som ser mycket svår ut att få till.

Det är fjärde gången Lena Hällzon träffar eleverna i klassen och den här gången blir det final. Nu ska de göra en

bildanalysbok som de ska fylla med konstbilder och kunna läsa från fyra håll!

– Ni kommer klara det! säger Lena Hällzon sedan hon sett de förundrade minerna under hennes genomgång vid katedern.

Bokbinderiet är en del av skapande skola som Centralskolan deltar i sedan flera år.

– Med skapande skola vill vi föra in kulturen mer stadigvarande i undervisningen, säger Carina Rickard, lärare i svenska och historia och ansvarig. Meningen är att alla elever under

Carina Rickard.

läsåret ska ha fått delta i den här verksamheten som finansieras med bidrag från Kulturrådet.

Tidigare har eleverna ägnat sig åt drama, nu erbjuds hantverk, förutom bokbinderi även keramik.

Lärare är professionella konstnärer. I höst har även årskurs sex kunnat sätta sig in i keramikens konst tillsammans med keramikern Patrick Radley från Örebro.

Kulturen i skolan ger ringar på vattnet ut i den övriga undervisningen. Eleverna lär sig inte bara bokbinderi utan använder också det de gjort i övriga ämnen. Hantverket ger även motorisk träning.

Så ska det bli fart på centrala i Laxå

Ett attraktivare centrum i Laxå.

Det är målet för projektgruppen Centrala Laxå 2020 där Tobias Jansson, biträdande stadsarkitekt i Sydnärkes byggförvaltning, är projektledare.

– Vi skissar på ett visionsdokument där vi tar fram förslag på åtgärder som ska ge hela centrala Laxå och Centrumtorget mera liv. Nu är stora ytor outnyttjade och affärslokaler står tomma. Laxå skulle vinna på ett torg med större dragningskraft och att vi länkar samman det med E 20.

Arbetet med att förbättra attraktiviteten i centrum har pågått under några år, bland annat i Centrumgruppen, med ledamöter från näringsliv, han-

del och kommun. Efter förslag därifrån öppnades för något år sedan en ny enfilig infart i Tavernagatans förlängning. Nu planeras en tvåfilig gata så att bilar kan ta sig både in till och ut från torget den vägen.

Därför finns nu ett förslag till ändring av detaljplanen så att det nya handelsområdet vid rondellområdet vid E 20 kan knytas ihop med centrum på ett naturligt sätt. Men Tobias Jansson har högre ambitioner för torget.

– Vi har i dag tre infarter, ett välfungerande torg ska helst ha 7–8 infarter! Vi måste få till naturliga rörelsemönster där folk kommer intill. En strävan ska vara att alla vägar bär hit!

Tobias Jansson vill etablera en parkering i stället för den gräsyta med stenläggning i ruttmönster som finns i dag.

Biträdande stadsarkitekt Tobias Jansson, projektledare för Centrala Laxå 2020.

– Egentligen har den här delen av Laxå centrum en fin rutnätsplan ända ner mot Stationshuset. Den kan vi utnyttja men knuten är att locka in besökarna.

En utmaning är att fylla de tomma lokalerna som kantar torgets sidor. Tobias Jansson tror att förutsättningarna för att näringsliv och handel ska etablera sig här och olika verksamheter centraliseras hit är att torget görs mer tillgängligt för bilar.

– Tittar vi på olika städer som Askersund, Nora, Öre-

bro, med en livaktig handel i centrum, finns parkeringsmöjligheter på torgen, som för den skull inte upplevs som sten- och asfaltsökna. Vidtar vi åtgärder i rätt riktning har vi verksamhet i alla tomma lokaler, en självklar mötesplats och ett trivsamt torg med utservering 2020!

Har du funderingar och idéer kring hur centrala Laxå kan förbättras? Gå in på facebooksidan "Laxå centrumutveckling" eller mejla till tobias.jansson@sydnarkebygg.se

Glatt besked på Laxåhem: Få lägenheter står tomma

Sakta men säkert minskar vakanserna i Laxåhems lägenheter. I år kan vd Mattias Loostrom glad konstatera att andelen tomma bostäder i beståndet inte har varit så låg på 30–40 år!

– Det är ett resultat av att befolkningen ökat i vår kommun det senaste året. En glädjande utveckling!

Laxåhem har 600 lägenheter i sitt bestånd och 20 av dem är i dag vakanta, vilket innebär att den som söker lägenhet får vänta lite längre innan man erbjuds bostad.

– Det är inte bostadsbrist, men det kan vara svårt att få

tag i just den lägenhet man vill ha och då får man vänta.

De få vakanserna innebär ökade intäkter för det kommunala bostadsbolaget, pengar som kommer väl till pass eftersom man nu ökar underhållstakten i beståndet.

– Vi tittar dessutom på hur vi kan iordningsställa fler lägenheter i de fastigheter vi har, genom att ta vindsvåningar och gårdshus i anspråk. På så vis kan vi tillföra 3–4 fler lägenheter per år.

Hälften av de lediga lägenheterna finns i Laxå, där efterfrågan är lite större, resten i Hasselfors och Finnerödja.

Mirellas klipp hos Laxåhem

Frisören Mirella Krasnigi är ny hyresgäst hos Laxåhem på Tavernagatan. Hon öppnade sin salong i juni och är nöjd med läge och kundtillströmning.

Mirella Krasnigi är utbildad frisör i Albanien. Hon visar stolt diplomaten på väggen.

– Jag kom till Sverige för två år sedan och har bland annat fyra månaders praktik på en frisersalong i Marieberg bakom mig, liksom en tids praktik hos min företrädare här på salongen.

Hon gläds nu över att kunderna stannat kvar sedan hon tog över verksamheten:

Mirella Krasnigi utanför sin salong på Tavernagatan.

– Det känns jättebra att vara verksam frisör i Laxå!

Swedish Sim satsar i Rölfors

En swing rakt in i duken och bollen fortsätter ut på golfbanan i Pine Valley golf club i New Jersey, USA.

Jesper Johansson slår bollen och platsen är före detta missionskyrkan i Rölfors, numera säte för Swedish Sim.

– Vi letade etableringsort och fick ett mycket bra gensvar av Laxå kommuns näringslivschef Mats Fransson, säger Eddy Fransson. Av näringslivskontoret fick vi all hjälp och snart hade vi signerat köpekontraktet på kapellet som var till salu.

Inflyttning har skett nu i höst och lokalen passar Swedish Sims behov som de ser ut idag som hand i handske med placeringen vid E 20 och rejäla

Jesper Johansson slår en swing ända till världens bästa golfbana i New Jersey.

ytor. Företaget säljer och hyr ut simulatorer för nöjesbruk, förutom golf även racing, jakt/skytte och simulatorer där deltagare kan tävla i tre- och femkamper med skytteinslag.

– Vi säljer till nöjeskrogar och sportbarer och hyr ut våra produkter till stora företag som anordnar mässor, utställningar och event.

Simulatorerna från Swedish Sim kan också användas för

professionell träning för golfare, jägare, skyttar och racingförare.

Eddy Fransson, som tidigare var fritidschef i Kumla kommun, har drivit företaget tillsammans John Norling i tre år.

– Det har gått bra, för varje år har vi ökat omsättningen med 40 procent. Vår omsättning 2014 beräknas bli sju miljoner kronor.

Eddy Fransson, hälftenägare i Swedish Sim som flyttat in i det gamla missionshuset i Rölfors.

I företaget arbetar de två delägarna och Jesper Johansson. Men redan andra kvartalet 2015 hoppas Eddy Fransson kunna anställa fler säljare.

Eddy Fransson tror på en bra utveckling i Rölfors av sin affärsverksamhet.

– Vi satsar på att utvidga vår marknad till Norden och Europa. Dessutom har vi många idéer och tänker starta fler bolag!

Sugen på attefallshus? Prata med grannen först

Det är ingen rusning hittills i Laxå kommun på att få bygga attefallshus. I oktober kunde Ove Sahl, förvaltningschef på Sydnerkes byggförvaltning, konstatera att två ansökningar kommit in.

– Det blir nog fler till våren och sommaren, attefallshuset kan vara attraktivt som komplementbostadshus och generationsboende vid sommarstugan.

Attefallshus är en ny typ av byggnad som är tillåten från juli i år. Det får ha upp till 25 kvadratmeters byggnadsarea med högst 4 meter i nockhöjd.

För attefallshuset krävs inget bygglov, men däremot en anmälan till byggnadsnäm-

den som dessutom måste ge ett startbesked. Ska man använda huset som bostad måste det även uppfylla Boverkets byggregler.

Den som bygger ett attefallshus behöver inte fråga grannen om lov om det ligger 4,5 meter från tomtgränsen. Inte heller informeras grannen av byggnadsnämnden. Ove Sahl ger dock rådet till den som tänker sätta upp ett attefallshus att alltid prata med grannen först för grannsämjans skull.

– Undvik helst överraskningar för dem som bor närmast!

De nya bestämmelserna omfattar fem åtgärder: en självständig bostad, en komplementbyggnad (garage/för-

Attefallshus – tillåtet att bygga från juli 2014.

Foto: Sommarnöje

råd), en tillbyggnad, en extra bostad och två nya takkupor.

Attefallshuset får stå på mark som enligt detaljplan inte får bebyggas (prickmark). Byggnationerna får även göras på mark som inte är detaljplane-

lagda (utomplans bestämmelser). Den som vill veta mer om regler och förutsättningar kan gå in på Boverkets hemsida: www.boverket.se, eller kontakta Sydnerkes byggförvaltning: www.sydnerkebygg.se

Grönt färgämne stoppade läckorna

I våras färgade Laxå Värme AB fjärrvärmevattnet grönt. Det ofarliga färgämnet pyranin tillsattes för att eventuella läckage i värmexlaren ute hos kunderna skulle upptäckas.

Fjärrvärmekunderna informeras om åtgärden och att den som hade läckande fjärrvärmevatten ut i de egna varmvattenkranarna skulle få grönt vatten ur kranen.

– Vi fick påringning från tio kunder sedan vid börjat färga vattnet, säger Mats Gustafsson, fjärrvärmefchef. Boende i villor och hyreshus hade fått grönt vatten i kranen, också i industrifastigheter hade man

Fjärrvärmefchefen Mats Gustafsson nöjd med effekten av tillsättningen av det gröna färgämnet pyranin i fjärrvärmevattnet.

upptäckt den gröna pyraninet. Efter att värmexlarna

byttes ut försvann färgen och Laxå Värme har nu konstaterat att det läckage på cirka sex kubikmeter varmt vatten i veckan har upphört.

– Det känns bra! Att läckorna täppts till innebär att vi sparar både miljö och pengar.

Färgämnet har kommit för att stanna i fjärrvärmeledningarna.

– Det här är en vanligt förekommande teknik som används i branschen.

Den fjärrvärmekund som upptäcker att varmvattnet blir grönt ska kontakta Laxå Värme 0584-44 40 84 eller 0584-44 40 99. Utanför kontorstid (7–16) ring 0584-44 40 99.

Med flexibla foder kan ledningar renoveras utan att gatan behöver grävas upp. En del av avloppsledningen längs med Rölforsvägen har renoverats med den här metoden. Foto: Per Molin

Storsatsning under mark

Under marken i alla kommunens tätorter finns det ledningar som levererar dricksvatten till hem, arbetsplatser, restauranger och alla andra fastigheter som har kommunalt vatten.

Under marken finns också ledningar som forslar bort avloppsvatten och dagvatten, alltså regn- och smältvatten.

Större delen av ledningsnätet i Laxå kommun är mer än 50 år gammalt och börjar bli slitet. Vissa ledningar måste bytas ut helt och hållet, andra kan renoveras. Dessutom behöver ledningsnätet anpassas till ett förändrat klimat. För att se till att ledningsnätet fungerar även i framtiden arbetar Laxå Vatten nu med att ta fram en långsiktig plan för förnyelse av VA-ledningsnätet.

– Under 2015 kommer mycket tid läggas på att utreda och planera vilka ledningssträckor som behöver bytas ut eller renoveras och i vilken ordning arbetet ska ske. Som en del av satsningen på ledningsnätet har vi också förstärkt organisationen med en anläggningsarbetare, berättar Kenneth Lantz, vd på Laxå Vatten.

Hasselfors värdshus i nytt samarbete

Tufft och väldigt roligt! Så sammanfattar makarna Ida Helmers och Garik Paltsev sina dryga två år på Hasselfors värdshus.

Julmarknader, trubadurkvällar, bruncher, kakbufféer, motorkaféer. Det gäller att vara kreativ när verksamheten ska få bra snurr.

– Vi är nöjda med gensvaret från bygden, särskilt glada är vi över den popularitet som motorkaféerna på onsdagarna röner, säger Garik Paltsev. Vi har haft runt 100 gäster varje

onsdag från maj till oktober.

Nu inleder värdshuset ett samarbete med Studieförbundet.

– Vi vill att Hasselfors värdshus ska bli en mötesplats för friskvård och personlig utveckling, säger Ida Helmers.

Redan har kurser i yoga och mindfulness med stresshantering dragits i gång. Må brahelger planeras. Musik är också ett viktigt inslag i programmet.

– Vi har haft kördag med flera körer under Anders Ek-

Hasselfors värdshus erbjuder bland annat kurser i yoga och mindfulness. Foto: Ida Helmers

strands ledning och en stor gemensam konsert. Det samarbetet fortsätter.

Julmarknader och glögg i december

⇒ Bland annat här arrangeras marknader och julmys i december:

Ramundeboda julmarknad

Den 7 december kl 13–17 vid Ramundeboda klosteruin. Försäljning av närproducerat och hantverk. Lotteri, granförsäljning, eldkubbar. Tomte, Tomtemors pysselverkstad, häst

och släde, ponnyridning, julmusik. Kaffestugan är öppen. Arrangör: Ramundeboda intresseförening

Glöggbjudning i Hasselgården

Den 13 december kl 14. Glögg, kaffe, lussekatter, pepparkakor. Underhållning av dragspelaren Ronny Johansson, försäljning av almanackor och almanackor.

Arrangör: Hasselfors byalag **Julmarknad i Finnerödja**

Den 6 december kl 12–15 i IOGT-NTO-lokalen i Finnerödja. Paketauktion, lotterier, fiskdamm, underhållning. Arrangör: IOGT-NTO Finnerödja

FRÅGAN

Vad betyder advent för dig?

Vilmer Pettersson, Finnerödja:

– Att jag få klä ut mig till pepparkaksugubbe i lussetåget på dagis och att jag får önska mig en grön vattenspruta av tomten.

Jennie Åslund, Saltsjö-Boo, i väntan på tåget:

– Äh, advent är jättemysigt! Att få piffa till det hemma, sätta ljusstakar i fönstren och kanske pusta dem först, jag har 13 fönster.

Johan Mejman, Vingåker, ny personalchef på Laxå kommun:

– Att tända ljus och mysa i väntan på julen.

Hans Johansson, Finnerödja:

– Min fru byter gardiner och ställer adventsljusstakar i fönstren. Jag sätter upp en ljusslinga i ett träd. Vi bor på landet där det är mörkt så här års så det blir inget mer ljus än det man åstadkommer själv.

Lena Barfot-Olofsson, Hasselfors:

– Advent är laddat för mig. Förr pyntade jag till max. Motreaktionen blev att jag en tid inte satte upp ett enda adventsljus. Det gör jag nu, men jag håller emot pynthetsen och haussen till jul! Vad är det för idé att förbereda mat i timmar som man äter upp på fem minuter? Advent ska vara en lugn och stilla tid med utrymme för tankar.

Det är hälsosamt med sol. Immunförsvaret stärks och lederna mjukas upp. På Solhöjden erbjuds resor till värmen.

Mauritius tur och retur på en timme

Värmande ljus, vågskvalp, tropisk fågelsång och sand mellan tårna.

Solhöjden på Laxå vårdcentral erbjuder härlig semesterfeeling för den som sätter sig i solstolen i sanden framför hav och palmer för att vila en stund.

Varje tisdagseftermiddag blir solstolarna upptagna av

Daniel Johansson, Juha Huru, Torgny Larsson och de andra från kommunens dagcenter som kommer för att slappna av och njuta en timme tillsammans med personal.

– En skön stund som erbjuder avkoppling, säger Eva Eriksson, som tänder lampor och fläktar och knappar in resmålet Mauritius, där

solnedgång ingår. Två andra möjliga resmål är Miami och Bali.

26 grader i 60 minuter ger D3-vitamin och stärker immunförsvaret, sätter i gång blodcirkulationen, lindrar stelhet, muskelvärk och ledbesvär.

Kort sagt en härlig timme som ger god utdelning.

Mogna Laxåbor i nytt projekt för bättre hälsa

Seniorkraft kan vara något att testa!

Det tycker Marianne Virén-Lindhagen, Ulla Larsson och Sara Männikkö. De deltar i en friskvårdssatsning som Laxå kommun, Laxå vårdcentral och Örebro läns Idrottsförbund dragit i gång för att öka livskvalitet och hälsa hos kommunens äldre. 20 deltagare samlas i ett pilotprojekt som löper över åtta veckor, där hälsoundersökningar ingår, liksom motion och olika gemensamma upplevelser.

Målet är att öka den fysiska aktiviteten, stimulera till hälsosammare matvanor och ge deltagarna ökat socialt stöd och en meningsfull fritid.

– Efter projektets slut utvärderas våra erfarenheter, säger

Marianne Virén Lindhagen, Ulla Larsson och Sara Männikkö är tre av 20 äldre som ingår i pilotprojektet Seniorskraft.

Lisen Kempe på Sydnärke folkhälsoteam.

Projektet är unikt för Laxå kommun.

– Andelen äldre här är högre än riksgenomsnittet och arbetar man förebyggande med äldres hälsa möjliggör det en

friskare befolkning längre i livet, säger Maria Ståhl, Örebro läns idrottsförbund.

En planerad fortsättning finns för 2015 och tanken är att dra i gång en samverkansprocess som bär sig själv framöver.